

at Nedgangen viser sig en hel Del større end de 5 pCt. man har regnet med, og Indtægten altsaa betydelig lavere end oprindelig paaregnet.

Derimod er jeg tilbøjelig til at tro, at Spiritusskatten i finansiel Henseende vil blive en Succes, at den ikke blot vil holde, hvad den har lovet, men endnu mere. Den er budgetteret til et Nettovenu — altsaa med Fradrag af Godtgørelsen for udført og denatureret Spiritus — for 1913—14 af 6,417,000 og for 1914—15 af 6,642,000. Dette svarer saa nogenlunde til den Indtægtsforøgelse, man regnede med i 1912, $2\frac{3}{4}$ Mill. Kr., under Forudsætning af en Nedgang i Forbruget med 20 pCt. Tallene fra Maanederne April—September tyder imidlertid paa, at Indtægten vil blive noget større. Afgiften har i dette Halvaar indbragt 3,370,000 Kr. netto. Fordobler man dette Beløb, hvad man vistnok har nogen Ret til, faar man for hele Aaret 6,740,000 Kr., altsaa godt 300,000 Kr. udover det paa Finansloven for indeværende Aar budgetterede. Ogsaa Tallene for Forbrugsmængden, for saa vidt de i Øjeblikket foreligger, synes at tyde paa, at Nedgangen vil blive mindre end beregnet. I Kalenderaaret 1910 blev det personlige Forbrug — og det er kun dette, der her er Tale om — opgjort til 13,43 Mill. l., i 1911 til 13,77 og i 1912, hvor dog Brændevinsskatten har fungeret i fuld Kraft i Halvdelen af Aaret, til 12,61 Mill. l. Der er altsaa fra 1911 til 1912 en Nedgang af kun 8,4 pCt. og fra 1910 til 1912 af kun 6,1 pCt., hvad der synes mig at være forbavsende lidet, naar man erindrer, hvilken enorm Skatteforhøjelse der indtraadte. Finansielt set vil det selvfølgelig være meget glædeligt, om den mindre Indtægt, man vistnok maa regne med af Ølskatten, vil blive opvejet ved en tilsvarende Merindtægt af Brændevinsskatten — i finansiel Henseende siger jeg; om det i andre Henseender er lige saa glædeligt, turde derimod være et Spørgsmaal. Der er, som bekendt, en nær Forbindelse mellem Bevægelserne i Ølforbruget og i Brændevinsforbruget. Stigende Ølpriser vil, under i øvrigt lige Forhold, medføre aftagende Ølforbrug, men tiltagende Brændevinsforbrug, og omvendt. Statistikken fra Begyndelsen af 90'erne leverer en yderst betegnende Illustration hertil. Men selvfølgelig bliver Forholdet adskilligt mere kompliceret, naar baade Ølpriser og Brændevinspriser stiger paa en Gang i Kraft af en samtidig Skatteforhøjelse; saa træder der andre — psykologiske — Momenter til. Det er muligt, at Beregningen

af den 5 pCt.s Nedgang for Ølforbruget og den 20 pCt.s Nedgang for Brændevinsforbruget vilde have vist sig at holde Stik, hvis de to Skatter var optraadt hver for sig. Men idet de optræder i Sammenhæng, er det sandsynligt, at der indtræder en Forskydning. Rent bortset fra den Stab af Forbrugere, som paa Grund af Prisforhøjelsen indskrænker sit Forbrug af begge de to Varer, synes der at være en anden Stab, en anden Del af Befolkningen, der har flyttet en større Del af sit Forbrug fra den ene af de to Varer til den anden. Man kunde paa Forhaand have ventet, at denne Overflytning var foregaaet fra Brændevin til Øl, efterdi Ølpriserne jo er blevet forholdsvis mindre forhøjet end Brændevinspriserne. Men Bevægelsen synes faktisk at være foregaaet i modsat Retning, hvad der vel ogsaa psykologisk er ret forklarligt. Samtidig med at en Del Konsumenter har indskrænket deres Forbrug af Øl, nu da Varen er blevet dyrere, synes de at have taget Revanche ved et noget større Forbrug af Brændevin, som trods den langt stærkere Prisforøgelse dog leverer den samme Alkoholmængde til betydelig billigere Pris. Jeg ved saare vel, at det er en ren Hypotese, jeg her fremsætter, den støtter sig paa et foreløbigt Indtryk, og jeg er mig fuldt bevidst, at navnlig Ølforbruget er meget stærkt fluktuerende fra Aar til Aar. Men det forekommer mig, at der er noget, der tyder paa, at Ølskattens og Brændevinsskattens samtidige Forhøjelse har medført en Bevægelse i den Retning, jeg her har skitseret.

Med Hensyn til Øl- og Brændevinsskatten har jeg endnu et Par Bemærkninger at gøre, som synes mig i nogen Grad at tjene til at belyse Karakteren af disse to Skatter. Ærede Medlemmer vil, siden de to nye Skattelove blev vedtaget, have haft Lejlighed til at stifte Bekendtskab med Resultaterne af en Undersøgelse over Forbrugsforholdene i den danske Arbejderbefolkning, foretaget af Statistisk Departement paa Grundlag af Husholdningsskemaer, som er blevet ført for Aaret 1909. Der findes der Opgørelser over Forbruget hos 76 københavnske Arbejderfamilier, 99 Købstadarbejderfamilier og 65 Landarbejderfamilier; og man tør gaa ud fra, at det gennemgaaende drejer sig om Elitearbejdere, om Arbejderfamilier, der hæver sig et maaske ikke saa helt lille Stykke over Gennemsnittet — derpaa tyder ogsaa den Gennemsnitsindtægt, der opføres for hver Familie, nemlig henholds-